
Литвиненко І. С., Хотенов І. М. (Миколаїв – Херсон, Україна)
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДЛЯ ДОШКІЛЬНОЇ
ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У тезах обґрунтовується необхідність удосконалення професійної підготовки майбутніх психологів системи освіти, щодо роботи з дітьми-війни із Сходу країни.

Lytvynenko I., Khotenov I. (Mykolaiv – Kherson, Ukraine)
SOME PROBLEMS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE
PSYCHOLOGISTS FOR THE PRESCHOOL
AND PRIMARY EDUCATION

In the thesis there is substantiated the necessity of the improving of professional training of future psychologists who works in the system of education in the context of their work with the children of the war in the East of Ukraine.

Становлення та розвиток незалежної, суверенної української держави напряду залежить від висококваліфікованих, компетентних професіоналів у всіх соціальних практиках, здатних розв'язувати складні завдання, створювати позитивний імідж держави на світовій арені, інтегруватися в європейський простір. На жаль, українське суспільство сьогодні досить гостро відчуває дефіцит професіоналів, тому владно і потужно стоїть питання якісних змін у системі «людина – суспільство – професія». Відштовхуючись від останнього терміну, варто наголосити, що сьогодні в нашому суспільстві активно формується запит на професію практикуючих психологів, враховуючи, що психологічний стан суспільства далекий від благополуччя, психологічного комфорту і ту ситуацію, яка склалася на Сході держави – бойові дії (війна). Це означає, що дедалі все більшої ваги, значущості, актуальності набуває питання якісної психологічної допомоги різним категоріям людей і особливо тим, хто пережив одну з найважчих психотравмуючих ситуацій – війну. Це стосується, перш за все, однієї з найвразливіших, найнезахищеніших категорій населення – дітей, які знаходяться у своєму «золотому часі життя» (В. В. Зеньковський) – Дитинстві, тобто в першому періоді – дошкільному і другому – молодшому шкільному, оскільки ця психотравма істотно порушує цілісну картину світу, психологічну рівновагу, яка є одним з головних критеріїв психічного здоров'я, оптимізм, гальмує становлення «позитивно-гармонійної Я-концепції» [3], почуття безпеки, впливає на подальший хід психічного розвитку, подальше життя зростаючої особистості. Сама тому, дошкільні навчальні заклади, школи, які приймають дітей з території АТО, стають тим місцем, де кожна постраждала дитина (її батьки, які, до речі, не

переживали цих подій у своєму дитинстві!) має отримати ефективну, дієву психологічну допомогу і головна роль в цьому належить практикуючому психологу освітнього закладу, який у своїй повсякденній праці стикається з проблемами цих дітей-переселенців (їхніми батьками).

З цього випливає, що сучасна дошкільна, середня (зокрема початкова) освіта висувають досить високі вимоги до психолога, його функціональних обов'язків (наприклад, психологічний супровід кризових періодів розвитку, психологічна допомога в кризовій ситуації тощо). Зрозуміло, що це привертає увагу до професійної підготовки майбутніх психологів-практиків, які самовизначилися із своїм майбутнім місцем роботи – освітою (дошкільною, середньою) і які, як професіонали, «народжуються» в університетах. Забезпечуючи освітні заклади психологічними кадрами, на виші покладено величезну відповідальність за якість їхньої професійної підготовки, відповідність викликам часу, потребами суспільства. Свого часу, ще М. І. Пірогов наголошував, що саме університети відображають сучасне суспільство більш, ніж усі інші заклади, оскільки вони завжди є «найкращими барометрами суспільства». Порівняння університетів з барометрами, вказує, що виші швидко, своєчасно, гнучко реагують на всі зміни, події, які відбуваються в суспільстві. Образно кажучи, університети і суспільство живуть одним-єдиним життям. Проте, дивлячись правді в очі, зазначимо, що сучасна професійна підготовка вищезазначених професіоналів, не відповідає, повною мірою, як словам М. І. Пірогова так і вимогам сьогодення, роботодавців.

Доведемо свою точку зору, акцентуючи увагу на пекучій проблемі, яка, як снайпер влучила в саме серце української держави, суспільства, а значить в кожного з нас – бойові дії на Сході і яка «оживила» таке словосполучення, як «діти війни» (страшна реальність). Ці драматичні події пов'язані професійною підготовкою майбутніх психологів.

Україна завжди цінувала і прагнула миру. Довгий час країна жила в мирі, тому університети не готували психологів до роботи з дітьми, які постраждали у воєнному конфлікті, але сьогодні маємо факти існування величезної «армії» дітей війни, як складного соціально-психологічного явища. В результаті практикуючі психологи, які працюють в освітніх закладах, не готові до роботи з цією категорією дітей, до надання кваліфікованої психологічної допомоги вчителю початкових класів у роботі з ними та їхніми батьками (переселенці). А така допомога вчителю вкрай необхідна і важлива, оскільки в класі навчаються діти, які зростають в мирі і ті, хто не з чуток знає, що таке війна!

Якщо проаналізувати навчальний процес студентів-психологів, то бачимо, що відмічається дефіцит практичної спрямованості в організації навчального процесу на цей конкретний вид роботи (і це не дивлячись на те, що на нього є запит з боку суспільства, дорослих суб'єктів навчально-виховного процесу – батьків, педагогів), недостатньо вивчається іноземний досвід окресленої проблеми, наслідки посттравматичного стресу у

прив'язці до вікових, індивідуальних особливостей дітей, кризових періодів їхнього розвитку, недостатньо використовуються ситуативні методи навчання тощо. До того ж, бракує, на сьогодні, конкретних програм, тренінгів, тематичних зустрічей для практикуючих психологів, студентів-психологів, які мали б допомогти в роботі, навчанні. Більшість опублікованих матеріалів носить загальний характер.

Хоча, варто зазначити, що з'являються цікаві, глибокі публікації, присвячені особливостям роботи з дітьми категорії «діти війни» [1], [2], що є суттєвою допомогою, як для вже практикуючих психологів так і для студентів-психологів у їхньому професійному становленні.

Сучасна соціальна практика – дошкільна, початкова освіта, вимагає відповідних змін у системі навчання психологів, у модернізації структури, змісту та навчально-методичного забезпечення, що допоможе «озброїти» психологів знаннями, які мають практичну цінність. Це, в свою чергу, допоможе відновити у кожній постраждалій, від війни, дитини почуття безпеки, психологічного комфорту, цілісну картину світу, сприймати життя, як цінність. Саме тому, питання підвищення якості професійної підготовки майбутніх психологів для дошкільних навчальних закладів, школи, з урахуванням умов, в яких зростають діти в сучасній Україні, є актуальним, адже від тих психологів, які прийдуть на свої робочі місця, великою мірою, залежить збереження та зміцнення здоров'я (усіх його складових) дітей, яким розбудовувати українську державу, робити її міцною, квітучою.

ЛИТЕРАТУРА // ЛИТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Добровинський Г. Р. Діти війни: дослідження явища психотравми під час військової агресії в Україні / Г. Р. Добровинський // Український психологічний журнал, 2016. – №1. – С. 16–25.
2. Макарчук Н. Психологічна допомога дітям з особливостями психофізичного розвитку у подоланні наслідків перебування у зоні військового конфлікту / Н. Макарчук, О. Хованова, Т. Хирна // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2014. – № 4. – С. 68–74.
3. Фурман А. В. Психологія Я-концепції / А. В. Фурман, О. Є. Гуменюк. – Львів: Новий Світ, 2006. – 360 с.

Колодійчук Ю. В. (Одеса, Україна)

ПРАКТИКО-ЗОРІЄНТОВАНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У тезах висвітлено особливості практико-зорієнтованої спрямованості професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

Kolodichuk Y. (Odessa, Ukraine)

THE PRACTICAL ORIENTATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SOCIAL WORKERS

In the article essence are features the practical orientation of professional training of future social workers.
